

KREDIT-MODUL TIZIMIDAN O'QUV-METODIK RESURSLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Jurayev Nuriddin Fayzulla o'g'li

Annotatsiya. Ushbu maqola kredit tushunchasi va roliga e'tibor qaratadi, ularning ta'lim natijalari va zikr etilgan boshqa omillar bilan bog'liqligini ta'kidlashga harakat qiladi. Darhaqiqat, sozlash jarayoni kreditlar, o'rganish maqsadlari/maqsadlari va natijalari bilan bog'liq tushunchalarning aniq ta'rifini talab qiladi.

Kalit so'zlar: kredit, modul, akademik kalendar, o'quv dastur, metodika qo'llanma

O'quv dasturlari doimiy monitoring, sozlash va baholashni talab qiladi. Bu shartlar va/yoki sharoitlar, ya'ni bir yoki bir nechta ko'rsatilgan omillar o'zgarganda ham talab qilinadigan o'quv natijalariga erishish mumkinligini kafolatlaydi. Monitoring, sozlash va baholash juda muhim ichki jarayonlar bo'lib, ular uchun xodimlar va talabalar teng darajada mas'uldirlar. Qo'llaniladigan aralashmaning ideal yoki yo'qligini tekshirishning eng muhim tashqi usuli - bu muntazam sifat kafolati va akkreditatsiya. Biz bu masalaga alohida maqolada qaytamiz. Bu erda shuni aytish mumkinki, sifatni baholash sxemalari haqiqiy ta'lim natijalari mo'ljallangan darajada yoki yo'qligini va ularning dastur mazmuniga mos kelishini tekshirish uchun ishlab chiqilgan. Hozirgi vaqtda ular asosan milliy darajada tashkil etilgan, ammo yaqin kelajakda sifat kafolati va akkreditatsiya xalqaro miqyosda bo'lishini kutish mumkin. Kredit modul tizimiga oid eksperimental bilimlar o'z ichiga dolzarb mazmuni, ya'ni fanga oid aniq faktik bilimlarni, muammolarga yondashish va yechish yo'llarini, fan tarixi va uning doirasidagi hozirgi o'zgarishlar haqidagi bilimlarni va hokazolarni o'z ichiga oladi. oldinga. Bu erda ham qoniqarli o'quv rejasini ishlab chiqish uchun fanga oid bilimlarning har bir turi uchun ustuvorlik va talab darajalarini aniqlash nuqtai nazaridan diqqat bilan tahlil qilish kerak.

Bir xil o'quv maqsadlari va malakalariga har xil turdagi o'qitish va o'qitish usullari, usullari va shakllarini qo'llash orqali erishish mumkin. Bunga misol qilib, ma'ruzalarda

qatnashish, aniq topshiriqlarni bajarish 3, texnik ko'nikmalarni mashq qilish, qiyinroq bo'lgan maqolalarni yozish, qog'ozlarni o'qish, boshqalarning ishiga konstruktiv tanqid qilishni o'rganish, yig'ilishlarga (masalan, seminar guruhlari) raislik qilish kiradi. vaqt bosimi ostida ishlash, qog'ozlarni birgalikda ishlab chiqarish, hujjatlarni taqdim etish, aniq yoki xulosa qilish, laboratoriya yoki amaliy mashg'ulotlarni bajarish, dala ishlari, shaxsiy o'rganish.

Bir qarashda, birinchi bosqichda umumiy ta'lim natijalariga erishish maqsadga muvofiq ko'rinadi. Ba'zi oldingi tajribalar shuni ko'rsatadiki, "umumiy" ta'lim natijalari ma'lum darajada mavzuga bog'liq. Bu erda tavsiya etiladi, umuman olganda, birinchi davrni tugatgandan so'ng, talaba quyidagilarga ega bo'lishi kerak:

- o'z mutaxassisligi (intizomi) asoslari va tarixi bilan tanishish;
- olingan tayanch bilimlarni izchil tarzda etkazish;
- yangi ma'lumot va talqinni uning kontekstiga joylashtirish;
- fanning umumiy tuzilishi va uning quyi fanlari o'rtasidagi bog'liqlikni tushunganligini ko'rsatish;
- nazariyalarni tanqidiy tahlil qilish va rivojlantirish usullarini tushunganliklarini ko'rsatish va amalga oshirish;
- intizom bilan bog'liq usul va uslublarni to'g'ri amalga oshirish;
- fanga oid tadqiqotlar sifatini tushunishni ko'rsatish;
- ilmiy nazariyalarni eksperimental va kuzatuv yo'li bilan tekshirish haqida tushunchalarini ko'rsatish.

Birinchi tsiklning tugashi ikkinchi davr uchun kirish talabi sifatida ishlaydi. Ikkinchi tsikl, odatda, ixtisoslashuv bosqichidir, garchi bu mumkin bo'lgan modellardan biridir. Bitiruvchi talaba mustaqil (amaliy) tadqiqot olib borish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ko'rinishidan, ikkinchi bosqichning o'quv natijalariga kelsak, talaba:

fan doirasidagi ixtisoslashgan sohani yuqori darajada yaxshi bilish. Bu amalda eng yangi nazariyalar, talqinlar, usullar va texnikalar bilan tanishishni anglatadi;

- nazariya va amaliyotdagi eng yangi ishlanmalarni tanqidiy kuzatish va sharhlay olish;

- mustaqil tadqiqot texnikasi bo'yicha yetarli malakaga ega bo'lish va natijalarni ilg'or darajada sharhlay olish;
- fan qonunlari doirasida cheklangan bo'lsa-da, original hissa qo'sha olishi, masalan. yakuniy dissertatsiya;
- fanni boshqarishda o'ziga xoslik va ijodkorlik ko'rsatish;
- professional darajada kompetentsiyani shakllantirgan.

Qayd etilgan barcha o'quv natijalari yoki daraja ko'rsatkichlari har bir fan uchun bir xil ahamiyatga ega emas

Ba'zilar uchun kredit tizimini joriy etish avtomatik ravishda modulli tizimni, ya'ni kurs "birliklari" yoki modullarini joriy qilishni nazarda tutadi, ularga ko'p yoki kamroq standart ko'paytmalarda "cheklangan/oqilona soni" ajratiladi. Amalda ko'plab mavjud variantlar mavjud va "bir nechta standart" ko'pincha e'tiborga olinmaydi. Modulli tizim aniq afzalliklarga ega, chunki ba'zi mamlakatlarda u juda ko'p parchalanishni oldini oladi va shuning uchun juda ko'p tekshiruvlardan qochadi. Shuningdek, u kreditlarni o'tkazishni osonlashtiradi. Modulli tizim umumiy o'quv dasturlarini ishlab chiqish uchun shart emas, garchi amalda bu jarayonni osonlashtirsa ham. Modulli tizimning salbiy tomoni shundaki, u modul doirasidagi aloqa soatlari miqdori cheklangan bo'lsa, o'qitish erkinligini pasaytiradi, lekin ijobiy tomoni shundaki, u aloqa nuqtalariga ega bo'lgan turli o'quv dasturlarini yaratish mumkin bo'lgan darajada moslashuvchanlikni oshiradi. ular orasida. Modulli bo'lmagan tizimda (ya'ni, bitta o'qituvchi tomonidan o'qitiladigan kurs bo'limiga katta miqdordagi kreditlar berilganda) o'quv materialini tanlashga ustuvor ahamiyat berilsa, modulli tizimda u umumiy o'quv rejasining tuzilishi hisoblanadi. asosiy e'tiborni tashkil qiladi. Kurslarning darajalari va turlari bizga qo'shimcha muhim tavsiflovchilarni taklif qiladi. Kreditlar qanday o'quv tajribasini anglatishini aniq va darhol ko'rsatish uchun oddiy kod tizimini joriy qilish mumkinligini tasavvur qilish mumkin. Bu tizim nafaqat talabning kreditlar bo'yicha bajargan ish hajmini, balki kurs bo'limining darajasi va turini ko'rsatuvchi tavsiflovchilarni ham o'z ichiga oladi. Misol keltirish uchun: 5-IR kodi bizga blokda 5 kredit yuklanishini, o'rta darajada taklif qilinishini va asosiy bilan bog'liqligini aytishi mumkin.5 Dastur doirasidan tashqarida

o'tkazilgan kurslar uchun, masalan umrbod ta'lim shartlari, oxirgi kod harfi ortiqcha bo'ladi. Ta'lim natijalarining ma'lum bir to'plamiga (ma'lum darajada) erishish uchun talab qilinadigan ish soatlari (ya'ni, odatiy talaba) talabning qobiliyatiga, o'qitish va o'qitish usullariga, o'qitish va o'qitish resurslariga, o'quv dasturini loyihalashga bog'liq. Ular ma'lum bir mamlakatdagi universitetlar va mamlakatlar o'rtasida farq qilishi mumkin. Kreditlar, nisbiy yoki mutlaq bo'ladimi, faqat o'quv rejasidagi ish yukining o'lchovi bo'lganligi sababli, kreditlar faqat o'quv dasturining o'zi aniqlangandagina rejalashtirish yoki monitoring vositasi sifatida ishlatilishi mumkin. O'quv dasturini yaratish, o'zgartirish yoki baholash uchun umumiy va maxsus ta'lim natijalari kelishilgan bo'lishi kerak. Ko'pincha odatiy talaba mavjud emas deb ta'kidlanadi. Yorqinlikning o'rtacha standartini qanday aniqlash mumkin? Muayyan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish uchun vaqt va ma'lum bir tayyorgarlik standarti/fon kerak degan konsensus mavjud. Shu sababli, ishlagan vaqt va shaxsiy ma'lumotlar ma'lum bir kurs yoki o'quv dasturiga nisbatan ta'lim yutuqlarining o'zgaruvchanligi sifatida aniqlanishi mumkin bo'lgan ikkita elementdir. Shu nuqtai nazardan, ma'lum bir tan olingan malakaga kirishda zaruriy bilim asosiy element hisoblanadi. Uning haqiqiy darajasi/miqdori kurs dasturi davomida talabning ish yukiga sezilarli darajada ta'sir qilishi mumkin. O'qituvchilar odatda talabadan ma'lum bir dasturda ma'lum vaqt ichida nima qilishni so'rashi mumkinligi haqida taxminiy tasavvurga ega. Bundan tashqari, professor-o'qituvchilar sifat standartlari haqida aniq tushunchaga ega. Biroq, odatda, agar odatiy talaba imtihonga tayyorgarlik ko'rish uchun ko'proq harakat qilsa, baho biroz yuqoriroq bo'lishi mumkin. Xuddi shunday, agar yaxshi talaba imtihonga tayyorgarlik ko'rish uchun kutilgan vaqtni sarflasa, u yaxshi baho bilan taqdirlanadi. Agar kamroq vaqt sarflansa, baho pastroq bo'lishi mumkin. Boshqacha qilib aytganda, talabning harakatlari va natijalari o'rtasida bog'liqlik mavjud. Har qanday aniq talabning ta'lim natijalariga erishish uchun sarflashi kerak bo'lgan haqiqiy vaqt har bir talabning imkoniyatlariga qarab o'zgarishi va oldingi o'rganish darajasi va o'rganish uslubiga ta'sir qilishini qabul qilish. taxminiy o'rganish vaqtini belgilash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Raxmatov.I.I., Muxamedov.Sh.M. Oliy ta'limda kredit modul tizimidan foydalanishning ilmiy asoslari.Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari. Ilmiy nazariy jurnal, 6-son. 2020.V 85-89.
2. Urinov V. "Uzbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida ECTS kredit-modul tizimi". Asosiy tushunchalar va koidalar. 10 avgust 2020.
3. V.Sh.Usmonov. Xabibullayev R.A.. "Oliy ukuv yurtlarida ukuv jarayonini kredit- modul tizimida tashkil kilish". Ukuv kullanma. Toshkent, 2020 y.,
- 4.Nosirova M., Xummamatova K., Nosirova D. Kredit-modul tizimining moxiyati va axamiyati. Differensial tenglamalar va matematikaning turdosh bo'limlari zamonaviy muammolari. Xalqaro ilmiy konferensiya.II. Farg'ona-2020.
5. Nosirova D.T., Pardaeva Z.O'., Xummamatova K. - The main forms of organization of independent work of students in the credit-module system. International Journal of Progressive Sciences and Technologies (IJPSAT) Vol 23, №2(2020) November. Impact factor 5.